

بررسی رابطه جرم و گردشگری در استان‌های ایران رویکرد گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM)

شهرام فتاحی^۱، مریم پشته‌کشی^۲، حدیث چاوشانی^۳

چکیده

پیدایش جرم از مهم‌ترین چالش‌های جوامع امروزی و پدیده‌ای است که جوامع را آسیب‌پذیر و آشفته کرده است. جرم با تضعیف شاخص‌های سرمایه‌های اجتماعی و انسانی، اقتصاد و حاکمیت مردمی، آهنگ توسعه را کند و تهدید بزرگی علیه امنیت مناطق است و از این طریق کاهش ورود گردشگران را در پی دارد. گردشگری نیز علی‌رغم نکات مثبتی که از لحاظ ازدیاد درآمد، ایجاد اشتغال و شناساندن فرهنگ به بیگانگان و نظایر آن‌ها دارد، مثل هر پدیده دیگری، مشکلاتی دارد که از جمله آن می‌توان به تهدید ارزش‌های اجتماعی و خانوادگی و ازدیاد جرم در جوامع گردشگرپذیر اشاره کرد. موفقیت و رشد پایدار گردشگری در گرو عملکرد مناسب و هماهنگ عوامل متعددی است که با هم ارتباط تنگاتنگی دارند که از مهم‌ترین آن‌ها، امنیت گردشگران در مقاصد گردشگری است. در این مطالعه، با توجه به اهمیت موضوع جرم و گردشگری و تقابل دوسویه این دو متغیر با یکدیگر؛ در دو مدل جداگانه با استفاده از رهیافت داده‌های تابلویی و روش گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM)، برای بازه زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۵، داده‌های استان‌های کشور ارزیابی شد. ابتدا با استفاده از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی (PCA) متغیر میزان جرایم را از ترکیب شاخص‌های نه‌گانه سرقت به دست آورده و سپس مدل پژوهش برآورد شد. بر این اساس نتایج مدل اول بیانگر تأثیر مثبت گردشگری بر میزان جرم در استان‌های کشور است و نتایج مدل دوم نشان می‌دهد که هرچه میزان جرایم افزایش یافته، گردشگری کاهش یافته است.

کلمات کلیدی: گردشگری، جرم، امنیت، داده‌های تابلویی، گشتاورهای تعمیم‌یافته، روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی (PCA)

۱- دانشیار دانشگاه رازی، sfattahi@razi.ac.ir

۲- نویسنده مسئول، کارشناس ارشد اقتصاد انرژی، maryam70.poshtehkeshi@gmail

۳- کارشناس ارشد علوم اقتصادی، hchavoshany@yahoo.com

مقدمه

صنعت گردشگری پس از پایان جنگ جهانی دوم (۱۹۵۰) و هم‌زمان با گسترش شهرنشینی، کاهش ساعات کار، توسعه روزافزون راه‌ها و شبکه‌های حمل‌ونقل، ارتقای سطح فرهنگ عمومی و اصلاح قوانین و مقررات، تحولی شگرف یافت (لانکووار^۱، ۱۳۸۰). به علت ویژگی‌های منحصر به فرد گردشگری، این صنعت از سوی گردشگران و صاحب‌نظران به صادرات پنهان و صنعت بدون دود لقب یافته است. امروزه اهمیت صنعت گردشگری و نقش آن در توسعه جامعه موجب شده که همه کشورهای جهان در رقابتی تنگاتنگ در پی بهره‌گیری از مزایای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای افزایش درآمد و بالابردن سطح اشتغال ناشی از رشد صنعت و خدمات باشند. تلاش کشورها بر دو محور رشد و پایداری استوار است. کشور ما نیز با توجه بر خورداری از قابلیت‌های گردشگری خود می‌تواند سهم ارزنده‌ای در جذب منافع حاصل‌شده از این صنعت داشته باشد؛ اما باید توجه داشت که در توسعه این صنعت از رویکردی استفاده شود که بیشترین مزایا و کمترین تأثیر منفی را داشته باشد (اسماعیل‌زاده و همکاران، ۱۳۹۰). به عبارت دیگر گردشگر سرمایه‌ای است که با پای خود وارد مملکت می‌شود و خود را در چرخش اقتصادی کشور ما رها کرده و به وطنش بازمی‌گردد و برای اینکه یک گردشگر هزینه‌هایی را در کشور ما صرف کند باید رضایت و امنیت او در این راستا فراهم شود (رجبی و محمدی، ۱۳۸۸: ۷۴). پژوهش‌های دانشگاهی تأثیربخشی گردشگری بر اقتصاد را تأیید می‌کند؛ زیرا از یک‌سو نتایج تحقیقات نشان‌دهنده ارتباط گسترده میان گردشگری و رشد اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه به صورت کوتاه‌مدت و بلندمدت است و از سوی دیگر تقاضای روزافزون برای گردشگری هم می‌تواند موجب بهبود وضعیت اقتصادی ساکنان محلی شود و هم می‌تواند با ایجاد پیامدهای محیطی یا اجتماعی منفی، وضعیت ساکنان محلی را بدتر کند. هنگامی که این تأثیرات منفی به درستی مورد توجه قرار نگیرند، توسعه گردشگری منجر به ناپایداری خواهد شد.

چرا جرم با حضور گردشگران افزایش می‌یابد؟ کوهن و فلسون (۱۹۷۹)، در این خصوص بیان می‌کنند که وقوع جرم بستگی به فرصت‌ها دارد و افزایش حضور گردشگران مجموعه وقایع را افزایش می‌دهد. از یک‌سو فعالیت‌های جنایی ممکن است با حضور گردشگران تحریک شود؛ زیرا حضور گردشگران محیط محلی را تغییر می‌دهد و باعث کاهش مسئولیت‌های اجتماعی برای نظارت می‌شود؛ در نتیجه از نظر مجرمان، گردشگران به‌عنوان اهداف «امن‌تر» در نظر گرفته می‌شوند؛ زیرا وقوع جرم را به‌ندرت به پلیس گزارش می‌کنند. از سوی دیگر در بعضی موارد مجرمان در لباس گردشگران وارد مناطق گردشگری شده و مرتکب جرم علیه ساکنان آن منطقه

1- Lankvar

می‌شوند. فعالیت‌های جنایی عمدتاً علیه گردشگران انجام می‌شود که در این صورت تقاضای گردشگری در آینده برای آن مکان کاهش خواهد یافت؛ اما اگر جرم علیه ساکنان انجام شود کیفیت زندگی مردم محلی را تحت تأثیر قرار خواهد داد (بیاگی^۱ و همکاران، ۲۰۱۲). به‌هرحال، تکرار وقوع جرائم علیه گردشگران تصویر ناامنی از مقصد برجای می‌گذارد و به تدریج سبب رکود صنعت گردشگری می‌شود؛ علاوه بر آن پوشش رسانه‌های گروهی در مورد جرائم علیه گردشگران که اغلب فراتر و بزرگ‌تر از حیطه خطر واقعی است، می‌تواند تأثیر عمیقی روی برداشت عمومی در مکان‌های خاص بگذارد. گردشگران در مناطقی که بیشترین جرم‌ها اتفاق می‌افتد، آسیب‌پذیرترند (تارلو^۲، ۲۰۰۵: ۲ - ۴).

بررسی‌ها گویای این حقیقت است که از لحاظ اقتصادی وقوع جرائم سالانه میلیاردها دلار برای مصرف‌کنندگان جامعه هزینه در بردارد که این تأثیر اقتصادی بر مصرف‌کنندگان در قالب قیمت‌های بالاتر است، علاوه بر این وجود ناامنی در مناطق مختلف، عواقب زیانباری نظیر کاهش سرمایه‌گذاری‌های جدید و به‌تبع آن عدم حرکت در مسیر توسعه را به همراه دارد. با توجه به اهمیت موضوع گردشگری در وقوع جرم، هدف مطالعه حاضر بررسی رابطه گردشگری و میزان جرم در سطح استان‌های کشور برای دوره زمانی ۱۳۸۴ - ۱۳۹۵ است. برای دستیابی به هدف پژوهش، پس از مقدمه، ادبیات موضوع مرور می‌شود، در بخش سوم روش تحقیق و معرفی متغیرها و در بخش چهارم یافته‌های تجربی حاصل از برآورد مدل ارائه خواهد شد. و در نهایت، نتیجه‌گیری و پیشنهادها بیان می‌شود.

مبانی نظری

تعریف جرم و عوامل مؤثر بر آن

محققان علوم اجتماعی هر فعل یا ترک فعلی را که نظم و آرامش اجتماعی را مختل کند و قانون برای آن مجازات تعیین کرده باشد، جرم نامیده‌اند. از منظر اجتماعی جرم آن دسته از رفتارها و کنش‌هایی است که فرض می‌شود که از حد تحمل یک گروه اجتماعی ویژه فراتر می‌رود. در واقع جرم کنش‌هایی است که فرض می‌شود آن‌چنان به منافع جامعه لطمه وارد می‌کند که دولت تصمیم می‌گیرد نقش مستقیمی در تشخیص و برخورد با آن اتخاذ کند (کلدی، ۱۳۸۱).

1- Biagi

2- Tarlow, 2007

وجود امنیت از حیاتی‌ترین مؤلفه‌ها برای تأمین رشد و توسعه اقتصادی است؛ اما وقوع جرم در جامعه باعث ایجاد اختلال در امنیت شده و کاهش سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی را به دنبال خواهد داشت (کاپاسو^۱، ۲۰۰۴). علاوه بر وجود این‌گونه هزینه‌های پنهان، وقوع جرم هزینه‌های آشکاری را نیز بر جامعه تحمیل می‌کند؛ زیرا دولت برای تأمین امنیت به‌ناچار باید نیروهای پلیس و تجهیزات امنیتی را تقویت کند و هزینه تأمین این تجهیزات را به بخش خصوصی تحمیل می‌کند. پس از وقوع جرم نیز دولت برای دستگیری و مجازات مجرمان متحمل هزینه می‌شود، همچنین خانواده‌های قربانیان و مجرمان متحمل عواقب احتمالی ارتکاب جرم می‌شوند (حسینی‌نژاد، ۱۳۸۴).

شناسایی عوامل مؤثر بر وقوع جرم به سیاست‌گذاران در تعیین راهبردهای کارا برای کاهش وقوع جرم کمک می‌کند. فلیشر^۲ با تمرکز بر نقش میزان درآمد افراد در وقوع جرم، اولین کسی بود که به تحلیل نقش میزان درآمد افراد در تصمیم‌گیری برای انجام عمل مجرمانه پرداخت؛ اما به دلیل نقص‌های اساسی کار وی باید گری بکر^۳ (۱۹۶۸)، را به‌عنوان پیشگام تئوریزه کردن وقوع جرم از منظر اقتصادی دانست. مدل وی که به مدل اقتصاد جرم (CEM) شهرت یافته بر مبنای رفتار انسان عقلایی است. در این راستا بکر در مطالعه خود با عنوان «اقتصاد جرم و مجازات، یک رهیافت اقتصادی»^۴ به مقوله اقتصاد جرم پرداخته و هدف اصلی وی پاسخ به این سؤال است که چه میزان منابع و مجازات باید به کار گرفته شود تا زیان‌های اجتماعی جرم به حداقل برسد؟ برای این منظور مدل اصلی وی بر این فرض استوار است که؛ چنانچه مطلوبیت انتظاری فرد از ارتکاب به جرم بیش از مطلوبیتی باشد که می‌تواند با استفاده از وقت و سایر منابع در دیگر فعالیت‌ها به دست آورد، مرتکب جرم می‌شود. به‌عبارت‌دیگر، فرد در صورتی مرتکب جرم می‌شود که منفعت نهایی جرم بیش از هزینه نهایی آن باشد. به دنبال کارهای بکر، بحث ترجیحات و مطلوبیت انتظاری در ارتکاب فعالیت‌های مجرمانه توسعه داده شد. بر پایه الگوی مذکور، افراد عقلایی سعی دارند تا رجحان‌های موجود در تابع مطلوبیت خود را حداکثر کنند. درآمد به‌عنوان معیاری از توانایی افراد در برآورده ساختن رجحان‌ها مطرح است. هر پارامتر اقتصادی که بتواند سطح درآمد افراد را بالا ببرد، سطح رضایت‌مندی را افزایش داده و میزان فعالیت‌های مجرمانه را کاهش می‌دهد؛ البته در تابع مطلوبیت افراد غیر از متغیر درآمد عوامل دیگری نیز دخیل هستند. با توجه به تعریف بارگینگون^۵، مجرم

1- Capaso

2- Fleisher

3- Gary Becker

4- Economic of Crime and Punishment, an Economic Approach

5- Bauguignon

فردی است که منابع اقتصادی‌اش (درآمد) Y در سطح پایینی از یک آستانه (متوسط درآمد جامعه) باشد که این شکاف در واقع همان سود خالص انتظاری است که حاصل فعالیت‌های مجرمانه است. عامل دوم، ارزش انتظاری (ارتکاب سرقت اموال) است که با X نشان داده می‌شود و با متغیر A در ارتباط است. A تابعی از احتمال دستگیری (p)، مجازات (q) و شاخص درستکاری و صداقت (h) است. بر اساس متغیرهای ذکر شده، یک فرد با یک شاخص درستکاری h وقتی دست به ارتکاب جرم می‌زند که: $Y \leq X \cdot A(p, q)$. به عبارت دیگر، هر فرد عقلایی در مسئله انتخاب خود به دنبال حداکثر کردن مطلوبیت خود است؛ یعنی $C(X) - \max B(X)$ که در بحث ارتکاب جرم نیز این قضیه صادق است (پورمقیم، ۱۳۸۵). جمع کل سطوح درستکاری، (h_1, h_2) نرخ ارتکاب جرم نسبت به جمعیت به صورت معادله ۱ به دست می‌آید که در آن N عامل مقیاس است که به عنوان دفعات جرم در نظر گرفته شده است.

$$C_t = N \cdot \int F(X_t) \cdot A(p, q, h) \cdot g(h) \cdot dh \quad (1)$$

در معادله ۱ فرض می‌شود که C_t نرخ جرم مشاهده شده در دوره $t = 1, 2, \dots, T$ برداری از متغیرهای توضیحی است. این معادله بیانگر این است که نرخ ارتکاب جرم تابعی از متغیرها توضیحی است که به نحوی با متغیرهای اقتصادی از جمله سطح درآمد، بیکاری، تورم و رشد اقتصادی در ارتباط است. افزایش نرخ رشد اقتصادی بدون توجه به توزیع عادلانه درآمدها (توسعه اجتماعی) باعث افزایش جرم در جامعه می‌شود (رودریگو^۱، ۲۰۰۹). هر چه درآمد فعالیت‌های قانونی بیشتر باشد، هزینه فرصت ارتکاب جرم نیز بیشتر می‌شود؛ اما با افزایش درآمد جامعه، درآمد انتظاری ارتکاب جرم هم افزایش می‌یابد. کانتور و لند (۱۹۸۵)، نیز در تبیین رابطه میان عملکرد اقتصادی و فعالیت‌های جنایی بیان می‌کنند که انگیزه رفتارهای جنایت‌کارانه می‌تواند دارای دو اثر متضاد در شرایط رونق و رکود اقتصادی باشد. از یک طرف، فرصت‌های ارتکاب جرم با بهبود عملکرد اقتصادی افزایش می‌یابد که منجر به دسترسی گسترده به کالاها و فعالیت‌های غیرقانونی سودآور شود. از طرف دیگر انگیزه برای ارتکاب جرائم ناشی از شرایط بد اقتصادی نیز وجود دارد. نرخ تورم با کاهش قدرت خرید افراد جامعه، اثری همچون کاهش درآمد دارد. افزایش نرخ بیکاری هزینه فرصت مجرم را در برخورداری از اشتغال قانونی می‌کاهد. آموزش می‌تواند با بالابردن توان افراد برای کسب درآمد مشروع و تربیت اخلاقی آن‌ها، انگیزه ارتکاب جرم را کاهش دهد؛ اما از طرف دیگر آموزش ممکن است توان مجرم را برای انجام جرم بالا ببرد؛ بنابراین افزایش سطح سواد و آموزش (توسعه فرهنگی) بدون ایجاد اشتغال (توسعه اقتصادی و اجتماعی) بستر عبور از قانون را

فصلنامه میراث و گردشگری

فراهم می‌کند. به عبارتی، آموزش بدون ایجاد مهارت، عامل افزایش جرم است (خداپرست مشهدی و غفوری ساداتیه، ۱۳۹۳: ۳۶). همچنین افزایش رشد جمعیت و جوان شدن جمعیت نیز می‌تواند افزایش میزان وقوع جرائم در جامعه را به دنبال داشته باشد. از آنجایی که غالباً جوانان ریسک‌پذیرتر از بزرگسالان هستند، جوانی جمعیت در صورت مهارنشدن نیروی جوان به اشتغال در فعالیت‌های قانونی می‌تواند زمینه انجام فعالیت‌های غیرقانونی و مجرمانه را در بین این گروه از جامعه گسترش دهد. با افزایش شهرنشینی و رشد جمعیت، به دلیل تراکم جمعیت امکان شناسایی و دستگیری مجرمان سخت‌تر خواهد شد (آنتورف و اسپنگلر^۱، ۲۰۰۰ و فون تانگ^۲، ۲۰۰۹).

در این مطالعه علاوه بر شناسایی عوامل مؤثر بر وقوع جرم مانند درآمد، تورم، بیکاری، میزان سواد و نرخ رشد جمعیت، به بررسی تأثیر گردشگری بر وقوع جرم به‌عنوان اصلی‌ترین متغیر بررسی شده پرداخته می‌شود تا مشخص شود که آیا افزایش گردشگری باعث افزایش وقوع جرائم شده است یا خیر؟ و بالعکس آیا میزان جرائم بر ورود گردشگران به یک منطقه تأثیرگذار است؟

جرم و گردشگری

تردید وجود ندارد که در مناطق دارای گردشگران زیاد، اشخاصی نیز حضور پیدا می‌کنند که از این موقعیت سوءاستفاده کرده و جرائمی را علیه جهانگردان و گردشگران مرتکب می‌شوند. دلایل واضحی برای اینکه گردشگران، بیش از اشخاص محلی قربانی جرم شوند، وجود دارد؛ زیرا آنان معمولاً مقدار زیادی پول نقد، جواهرات و وسایل گران‌قیمت و کم‌حجم همچون دوربین، گوشی‌های تلفن، لپ‌تاپ و... به همراه دارند و از این نظر اهداف جذابی برای مجرمان و تروریست‌ها هستند (رجبی و محمدی، ۱۳۸۸: ۷۴). در این زمینه کوپر (۱۹۸۱) رفتار فضایی گردشگران را در جزیره چانل بررسی کرده است. او تفاوت‌هایی را در الگوی فضایی گردشگران براساس دو متغیر چرخه زندگی و موقعیت و پایگاه اجتماعی - اقتصادی مطالعه کرد و دریافت که گردشگران با درآمد پایین فقط به بازدید از جاذبه‌های اصلی گردشگری شهر تمایل دارند، درحالی‌که گردشگران با درآمد بالا به سمت جاذبه‌هایی که کمتر بازدید شده است، می‌روند. همچنین گردشگران به‌منظور حداکثر استفاده از وقت و امکانات، معمولاً تا دیروقت مشغول گشت‌وگذار بوده و چه‌بسا به مکان‌هایی بروند که حتی برای اشخاص محلی نیز ناامن محسوب می‌شوند. آنان معمولاً فرصت و حوصله لازم را برای تعقیب مجرمان و حتی اقامه دعوی ندارند. زمینه دیگری که ارتکاب جرم علیه گردشگران و مخصوصاً گردشگران خارجی را تقویت می‌کند، برخوردهای بین آنان با اشخاص محلی است که در

1- Entorf and Spengler

2- Foon Tang

ایران نیز نمونه‌هایی از آن مشاهده شده است. این برخورد می‌تواند ناشی از رعایت نکردن معیارهای موردقبول افراد محلی از لحاظ طرز پوشش، سخن گفتن یا طرز رفتار کردن باشد که گاهی باعث مخالفت شدید اشخاص محلی با پدیده گردشگری می‌شود. مطابق تحقیقی که در برخی از مناطق آمریکا انجام گرفته است؛ اشخاص محلی با گردشگران داخلی به‌عنوان هم‌وطنانی که از خانه خود دور هستند، برخورد ملاطفت‌آمیزی دارند؛ اما گردشگران خارجی را به سهولت نمی‌پذیرند. همین‌طور برخی اشخاص مسن‌تر استرالیایی که تعدی ژاپن به استرالیا در جنگ جهانی دوم به خاطر می‌آورند، سیل گسترده گردشگران ژاپنی به استرالیا را قابل تحمل نمی‌دانند (میرصادقی، ۱۳۹۲).

رایان (۲۰۰۳)، یک‌گونه‌شناسی مناسب برای گردشگری و جرم پیشنهاد کرد که در آن پنج نوع سناریوی مختلف ارائه می‌شود:

- گردشگر به‌عنوان قربانی تصادفی است که تنها به دلیل قرار گرفتن در زمان و مکان نامناسب در یک فعالیت مجرمانه وارد شده و یا به دلیل اینکه گردشگران به‌عنوان اهداف آسانی شناخته می‌شوند، هدف اعمال مجرمانه شناخته می‌شوند.

- محل اقامت گردشگر به‌عنوان محل وقوع جرم می‌تواند شناخته شود؛ زیرا گردشگر می‌تواند با سبک گردشگری شبانه و فرهنگ لذت‌جویانه خود و یا مسائل دیگر از قبیل دائم‌الخمر بودن و یا معتاد بودن، پتانسیل قربانی شدن را داشته باشد.

- گردشگران در تعطیلات و بدون در نظر گرفتن احتیاط‌هایی که در محل زندگی خودشان رعایت می‌کنند، به گشت‌وگذار می‌پردازند؛ که این امر می‌تواند به‌صورت افزایش تمایل به کلاهبرداری از گردشگران، مورد سرقت قرار گرفتن اموال و حتی قتل بازدیدکنندگان کرد، پیدا کند.

- چهارمین مورد گردشگران را به‌عنوان تقاضای وارداتی برای بروز رفتارهای انحرافی می‌داند. گردشگران برای مدت محدودی از محل زندگی خود دور شده‌اند و عمدتاً در بروز رفتارهای ضداجتماعی، مخرب و آشوبگرانه که می‌تواند منجر به وقوع جرم شود، افراط می‌کنند. مصرف مواد مخدر و درخواست غیراخلاقی از ساکنان منطقه از نمونه‌های این‌گونه رفتارهاست.

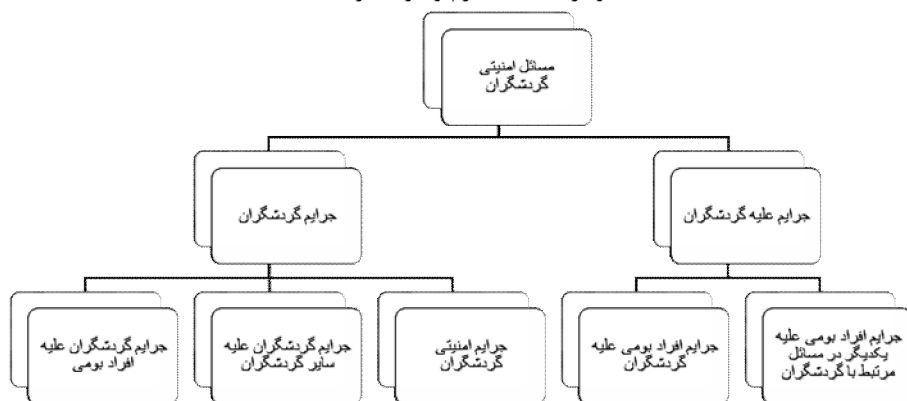
- پنجمین مورد ارائه‌شده، شناسایی گردشگران به‌عنوان اهداف اصلی مجرمانه است. این مورد برای گردشگرانی اتفاق می‌افتد که به‌صورت تنها و منفرد به مناطق مختلف سرک می‌کشند و به‌عنوان هدف برای گروگان‌گیری و قتل قرار می‌گیرند. گردشگران به‌عنوان اهداف آسان و مناسب که مظهر سرمایه‌داری جهانی هستند، محسوب می‌شود و در عملیات مختلف که مورد حمایت منابع محلی است، گرفتار گروه‌های تروریستی خواهند شد (آلباکوئرتک و مک‌الروی، ۱۳۸۹).

فصلنامه میراث و گردشگری

معمولاً یکی از دغدغه‌های اساسی گردشگران در طول سفر حفظ امنیت جانی و مالی آنان در مقابل شهروندان عادی است. اصولاً گردشگران تمایل به این دارند که در زمان مسافرت احساس امنیت کنند؛ اما اگر امنیت آن‌ها با مشکل مواجه شود، در آینده افراد کمتری مسافرت کرده و یا آن‌ها مقاصد امن دیگری را انتخاب خواهند کرد. بر این اساس تأثیر جرائم بر ورود گردشگران یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های مناطق گردشگری است؛ چراکه گردشگران بهترین سفیر و پیام‌آوران هستند و می‌توانند تبلیغ چهره‌به‌چهره برای جذب گردشگران انجام دهند. اکثر مناطق گردشگری سعی می‌کنند با نشان دادن تصویری زیبا از مناطق خود، مسافران و علاقه‌مندان را به بازدید از این مناطق ترغیب کنند؛ اما دولت‌ها و رسانه‌ها مرتب به مردم هشدار می‌دهند که از سفر به مناطقی که فعالیت‌های مجرمانه علیه گردشگران در آن‌ها در جریان است، اجتناب کنند.

اهمیت یک سفر امن و ایمن نیز برای گردشگرها روبه‌رشد است و گردشگران به مقصدهایی می‌روند که احساس واقعی از امنیت و آرامش وجود داشته باشد، نه فقط تصویر غیرواقعی از امنیت (تارلو^۱، ۲۰۰۵: ۴). با توجه به مطالب فوق می‌توان ابعاد جرم و گردشگری را به صورت نمودار (۱) نشان داد.

نمودار ۱ - ابعاد جرم و گردشگری

(رجبی و محمدی، ۱۳۸۸)

در اغلب موارد جرم و تروریسم و آثار آن‌ها با هم اشتباه گرفته می‌شود. جرم با رابطه‌ای انگل مانند در کنار گردشگری به حیات خود ادامه می‌دهد. مجرمان به‌ندرت قصد مشهور شدن دارند و به یک نفر یا اجتماع حمله می‌کنند؛ حال این اجتماع ممکن است عده زیادی باشند و یا ممکن است تعداد معدودی (مثلاً دو نفر) را شامل شود. از دید مجرمان تضعیف صنعت گردشگری موجب ازبین‌رفتن

1- Tarlow

فرصت‌های ارتکاب جرم می‌شود؛ بنابراین در دید کلان مجرمان خواستار توسعه صنعت گردشگری هستند، حتی اگر در سطح خرد خسارات زیادی به این صنعت وارد کنند. خلاف این مطلب در مورد تروریست‌ها صدق می‌کند؛ زیرا تروریست‌ها به دنبال منافع مادی نیستند، بلکه به دلایل دیگری مرتکب جرم می‌شوند. تروریست‌ها به دنبال نابودی صنعت گردشگری در سطح کلان هستند تا بتوانند از این طریق به اقتصاد کشوری خاص ضربه بزنند یا آن را نابود سازند (تارلو، ۱۳۹۱: ۷-۶۹).

پیشینه تحقیق

ارتباط میان جرم و گردشگری سابقه طولانی دارد؛ اما مطالعات انجام شده در این حوزه به سال‌های اخیر بازمی‌گردد. پیشگام و آغازگر این سلسله مطالعات را می‌توان گری بکر (۱۹۶۸) و ارلیچ^۱ (۱۹۷۳) دانست. بکر فرض می‌کرد که جنایتکاران عقلایی هستند و به انگیزه‌ها پاسخ می‌دهند؛ به‌عنوان مثال، حضور گردشگران انگیزه بیشتری برای فعالیت‌های غیرقانونی ایجاد می‌کند. جاد^۲ (۱۹۷۵) به بررسی تأثیر فعالیت گردشگری خارجی در میزان سرانه جرم و جنایت برای ۳۲ کشور مکزیک در سال ۱۹۷۰ می‌پردازد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که جرم و جنایت مربوط به مالکیت (تقلب، خرابکاری و سرقت) به‌گسترده‌گی با گردشگری ارتباط مثبت دارد، درحالی‌که جرم و جنایت علیه افراد (حمله، قتل، تجاوز، ربودن و آدم‌ربایی) فقط به این موضوع وابسته است. جاد (۱۹۷۵) و مک فدرز^۳ و استرونک^۴ (۱۹۷۴)، از تجزیه و تحلیل سری استفاده کردند تا بررسی کنند که آیا جرم فصلی به گردشگری فصلی در میامی واکنش نشان می‌دهد یا خیر. آن‌ها دریافتند که رابطه بین جنایت‌های گردشگری و جرم بسیار مهم است و جرائم مرتبط با اقتصاد مانند سرقت، خرابکاری و سرقت، روند فصلی مشابه با گردشگری را دنبال می‌کنند. جاد (۱۹۹۵) با آزمایش و بررسی این ارتباط در ۳۲ ایالت از کشور مکزیک دریافت که جرائم صورت‌گرفته در خصوص اموال و دارایی‌های شخصی بیشتر از جرائم خشونت‌آمیز متوجه گردشگران بوده است.

پیزام^۵ (۱۹۸۲)، در مطالعه‌ای با عنوان «جرم و گردشگری: آیا رابطه‌ای بین آن دو وجود دارد؟» به بررسی سهم نسبی گردشگری در انواع سرقت‌های نه‌گانه در پنجاه ایالت آمریکا برای سال ۱۹۷۵، پرداخت. در این مطالعه مدل‌های رگرسیونی نه‌گانه برای تجزیه و تحلیل سهم نسبی گردشگری بر این جرائم همراه با متغیرهای جامعه‌شناختی استفاده شده است. نتایج این مطالعه

1- Ehrlich
2- Jud
3- Mcpheters
4- Stronge
5- Pizam

حاکمی از آن است که در پنج مورد از این جرائم، رابطه تعیین کننده‌ای میان جرم و گردشگری یافت نشد و در چهار جرم باقی مانده میزان اثرگذاری گردشگری بر جرم و جنایت آن چنان ناچیز بود که می توانست بی ربط در نظر گرفته شود.

پیزام (۱۹۹۲) طی یک بررسی در سراسر ایالات متحده دریافت که ارتباط کمی میان گردشگری و وقوع جرم وجود دارد؛ اگرچه وی در برخی مطالعات که بر روی فرهنگ‌های متفاوت انجام داد (پیزام و تلیزمن^۱، ۱۹۹۱)، دریافت که گردشگری موجب افزایش جرائم سازمان یافته می شود. فوجی و ماک^۲ (۱۹۹۳)، در مطالعه‌ای در منطقه‌ی هاوایی دریافتند که افزایش تعداد گردشگران تأثیر فزاینده و زیادی بر سرقت منازل مسکونی و زورگیری داشته است.

پیزام (۱۹۹۹)، به بررسی سیصد مورد از جنایات و خشونت که در طول دهه گذشته در نقاط توریستی در سراسر جهان رخ داده، پرداخته است. بررسی و طبقه‌بندی ویژگی‌های اعمال جرم و خشونت و تأثیر این مسائل بر تقاضای گردشگری در مناطق توریستی، حاکمی از آن است که شناسایی گروه‌های مسئول و اعمال روش‌های پیشگیرانه، می تواند در پیشگیری از وقوع جرائم و بهبود وضعیت مناطق گردشگری مؤثر باشد.

جوزف^۳ و همکاران (۲۰۱۲)، به بررسی پتانسیل گردشگری و بررسی تأثیر بزرگ‌ترین کارناوال اخیر در منطقه کراس ریوراستیت و کالابار نیجریه که به‌عنوان مناطق توریستی ویژه‌ای شناخته می‌شوند، پرداخته‌اند. آن‌ها جهت بررسی میزان تأثیر جرم بر گردشگری پایدار، اقدام به توزیع دویست پرسشنامه در هشت خیابان اصلی و سه مرکز عمده تفریحی کردند. یافته‌ها نشان می‌دهد که در ماه دسامبر، بالاترین میزان جرم و جنایت علیه گردشگران و ساکنان محلی اتفاق افتاده است. همچنین دریافتند که در منطقه‌ی ناپاروزورت، بیشترین میزان جرم و جنایت علیه ساکنان و گردشگران ثبت شده است، به‌علاوه مجرمان نیز در این منطقه از سوی ساکنان محلی آزار و اذیت می‌شوند.

بیاگی و همکاران (۲۰۱۲)، به بررسی این مسئله که آیا جرم و جنایت در ایتالیا برای دوره زمانی ۲۰۰۳ - ۱۹۸۵ تحت تأثیر حضور گردشگران است یا خیر پرداخته‌اند. یافته‌ها و شواهد اولیه، ارتباط مثبت بین گردشگری و جرم در مقصد را تأیید می‌کند؛ اما هنگام استفاده از سطح به‌جای نرخ جرم و کنترل گردشگران برای معادل‌سازی (به‌عنوان مثال تعداد گردشگران در هر روز در یک

1- Telizman

2- Fujii & Mak

3- Joseph

مقصد مشخص) اثر متغیر گردشگری بر جرم کاملاً تأیید می‌شود؛ اما به‌طور کلی نتایج نشان می‌دهد که جمعیت ساکنان بیشتر از جمعیت توریست بر میزان وقوع جرم تأثیرگذار است.

بکر و استوکن^۱ (۲۰۱۴)، به ارزیابی اثرات جرم و جنایت بر سلامت گردشگران و رابطه بین تعداد بازدیدکنندگان و انواع و الگوهای جنایات در طول دوره ۲۰۰۰ - ۲۰۱۲ در دو شهر هانولولو^۲ و لاس‌وگاس^۳ امریکا که به‌طور گسترده‌ای درگیر گردشگری جمعی هستند، پرداختند. نتایج ضریب همبستگی پیرسون، حاکی از آن است که بین تعداد بازدیدکنندگان و جرائم خشونت‌آمیز در شهر توریستی هانولولو رابطه‌ای معکوس وجود دارد، درحالی‌که نتایج شهر لاس‌وگاس نشان‌دهنده وجود همبستگی معنی‌داری بین تعداد بازدیدکنندگان و جرم و جنایت است. نتایج همچنین نشان می‌دهد با افزایش تعداد کارکنان اجرای قانون میزان جرائم کاهش می‌یابد.

در ایران مطالعات زیادی درباره عوامل مؤثر بر وقوع جرم و ارتباط این موضوع با مسائل اقتصادی نظیر رشد، توسعه، بیکاری، تورم و نابرابری اقتصادی و... صورت گرفته است؛ اما مطالعه‌ای که به بررسی تأثیر گردشگری بر وقوع جرم پرداخته باشد دیده نشده است، البته لازم است ذکر شود که در برخی مطالعات به بررسی وضعیت و اهمیت امنیت (در نقطه مقابل جرم)، در توسعه گردشگری پرداخته شده است که در ادامه به مهم‌ترین آن‌ها اشاره شده است.

رجبی و خان‌محمدی (۱۳۸۸)، باهدف بررسی مسائل امنیتی گردشگران و جرائم علیه آنان در محدود شهر تهران که با دربرگرفتن یک‌چهارم جمعیت شهرنشین کشور و نقطه ورود و خروج بیشتر گردشگران به کشور، نقش اصلی را مدیریت مقاصد گردشگری ایفا می‌کند، به تدوین مطالعه‌ای کاربردی با عنوان «جرائم علیه گردشگران در مقصدهای گردشگری، مطالعه موردی کلان‌شهر تهران» اقدام کردند. روش این مطالعه توصیفی - تحلیلی است. نتایج بررسی‌ها و مصاحبه از مسئولان در این زمینه نشان می‌دهد شهر تهران از نظر امنیت اجتماعی و محیطی در سطح مطلوبی نیست و مانند بسیاری از شهرها بزرگ، میزان وقوع جرائم در آن بالا است و فاقد شرایط امنیتی مطلوب برای توسعه گردشگری پایدار است.

هزارجریبی (۱۳۹۰)، در پژوهشی به بررسی احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری پرداخته است. نتیجه این مطالعه حاکی از آن است که با مقایسه احساس امنیت اجتماعی از منظر گردشگران خارجی برای سفر به ایران، گردشگران آفریقایی بیشترین احساس امنیت و گردشگران اروپایی کمترین احساس امنیت را داشته‌اند.

1- Baker & Stockton

2- Honolulu

3- Las Vegas

فصلنامه میراث و گردشگری

حیدرنژاد و همکاران (۱۳۹۴)، در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی نقش امنیت در توسعه گردشگری نواحی مرزی (مطالعه موردی شهر مرزی چابهار)»، به بررسی میزان احساس امنیت و تعاملات مرزنشینان با گردشگران، پرداخته‌اند. در این مطالعه برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه استفاده شده است و جامعه آماری آن تمامی گردشگرانی است که در سال ۱۳۹۳ با انگیزه‌های مختلف (تفریحی، علمی، ورزشی، زیارتی و...) وارد شهر مرزی چابهار شده‌اند؛ حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۲۰۹ نفر تعیین شده و شیوه نمونه‌گیری به روش تصادفی بوده است. تجزیه و تحلیل آماری نشان می‌دهد که در مجموع، میزان احساس امنیت گردشگران متوسط روبه‌بالاست، همچنین نتایج حاصل از آزمون خی دو نشان داد؛ میزان احساس امنیت از سفر به این مناطق در بین سنین مختلف متفاوت است؛ در حالی که این میزان در بین زنان و مردان تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. نتایج ضریب رگرسیون احساس امنیت نشان می‌دهد؛ یک واحد افزایش در احساس امنیت، موجب افزایش ۰/۵۷۹ واحد در تمایل به سفر مجدد گردشگران به نواحی مرزی می‌شود

همان‌طور که گفته شد، تاکنون مطالعه جامعی در خصوص بررسی تأثیر گردشگری بر جرم در ایران مشاهده نشده است؛ لذا با توجه به اهمیت صنعت گردشگری بر اقتصاد و اهمیت شناسایی عوامل مؤثر بر جرم، در این مطالعه به بررسی تأثیر گردشگری و میزان جرم بر یکدیگر در میان استان‌های کشور برای دوره زمانی ۱۳۸۴ - ۱۳۹۵ پرداخته شده است.

روش‌شناسی تحقیق

مدل، داده‌ها و اطلاعات آماری

هدف این پژوهش بررسی تأثیر گردشگری بر میزان جرم و همچنین تأثیر جرم بر گردشگری، در میان استان‌های کشور است. بر این اساس با توجه به مبانی نظری و الهام گرفتن از پژوهش بیاگی^۱ و همکاران (۲۰۱۲)، مدل اول پژوهش برای تأثیر گردشگری بر میزان جرم به صورت زیر ارائه می‌شود:

$$lcrim_{it} = \beta_0 + \beta_1 lcrim_{it-1} + \beta_2 ltourism_{it} + \beta_3 ggdp_{it} + \beta_4 unemployment_{it} + \beta_5 inflation_{it} + \beta_6 gpop_{it} + \beta_7 lsavad_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل دوم پژوهش برای بررسی میزان تأثیرگذاری جرم بر گردشگری است که متغیرهای مدل با الگوبرداری از مطالعاتی چون مؤمنی و صالحیان و غلامی‌پور (۱۳۹۰)، خوشنویس یزدی و غمامی

1- Biagi

(۱۳۹۵) و سایر مطالعات انجام شده در نهایت به شکل زیر در مدل تجربی پژوهش ارائه می‌شوند. گردشگری علاوه بر متغیرهایی که در این پژوهش آورده شده‌اند، تحت تأثیر یک سری از متغیرهای دیگری از جمله انتظارات و عادات رفتاری، سلیقه، هزینه حمل‌ونقل، فعالیت‌های بازاریابی و تبلیغاتی و ... نیز است که به دلیل محدودیت‌هایی از قبیل دسترسی ناکافی به داده‌ها، مشکلات مربوط به هم خطی مرکب، مشکلات شناسایی شیوه محاسبه مناسب حمل‌ونقل، معنی‌دار نبودن نتایج از لحاظ آماری در مطالعات قبلی و از دست دادن درجه آزادی در برآورد، از مدل حذف می‌شوند:

$$ltourism_{it} = \beta_0 + \beta_1 ltourism_{it-1} + \beta_2 lcrim_{it} + \beta_3 lgdp_{it} + \beta_4 gpop_{it} + \beta_5 inflation_{it} + \beta_6 hotel_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن متغیر $lcrim_{it}$ لگاریتم میزان جرم، $ltourism_{it}$ لگاریتم گردشگری (برای محاسبه گردشگری از معیارهای متفاوتی استفاده می‌شود؛ از قبیل تعداد گردشگران ورودی، مخارج گردشگری یا دریافتی‌های گردشگری، مدت اقامت گردشگران در مقصد و ... از میان این معیارهای میزان مخارج گردشگری و یا دریافتی‌های گردشگری مناسب‌ترین معیار برای گردشگری است و این متغیر بیشترین اثر را بر سایر متغیرهای اقتصادی دارد. لیکن محدودیت در آمار و اطلاعات موجب شده است تعداد مسافر ورودی به هر استان به‌عنوان متغیر گردشگری معرفی می‌شود)، $ggdp_{it}$ رشد اقتصادی (رشد تولید ناخالص داخلی)، $lgdp_{it}$ لگاریتم تولید ناخالص داخلی (بیانگر میزان درآمد)، $unemployment_{it}$ نرخ بیکاری (نسبت افراد بیکار به افراد فعال اقتصادی ضرب در ۱۰۰)، $inflation_{it}$ نرخ تورم، $gpopt_{it}$ رشد جمعیت، $lsavad_{it}$ لگاریتم سواد (مجموع تعداد فارغ‌التحصیلان دبیرستان و دانشگاه)، $hotel_{it}$ تعداد اتاق‌های مراکز اقامتی - رفاهی (به‌عنوان شاخص تسهیلات رفاهی) هستند. به دلیل متنوع بودن تعاریف شاخص جرم، همچنین منطقی نبودن انتخاب یک متغیر خاص در بین متغیرهای موجود به‌عنوان «متغیر جرم» و از سوی دیگر مشکلات افزودن متغیرهای اضافی به مدل، از ترکیب سرقت‌های نه‌گانه و با استفاده از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی^۱ (PCA) متغیر جرم محاسبه شد.

این روش دو کارکرد مهم دارد؛ اولین کارکرد این روش آن است که عامل‌ها را به صورت مستقیم و بدون برآورد اشتراکات، از ماتریس همبستگی تعیین می‌کند. در این روش به منظور تبیین حداکثر مقدار واریانس متغیرها، ترکیب خطی آن‌ها برآورد می‌شود. بدین صورت که اولین مؤلفه بیشترین واریانس متغیرها را تبیین می‌کند. سپس مؤلفه دوم بیشترین مقدار واریانس باقی

1- Principal Components Analysis

فصلنامه میراث و گردشگری

مانده در متغیرها را بعد از مؤلفه اول توضیح می‌دهد و به همین ترتیب الی آخر پیش می‌رود. کارکرد دیگر تحلیل مؤلفه‌های اصلی PCA این است که مجموعه‌ای از متغیرهای سنجیده شده را به مجموعه‌ای از ترکیب خطی متعامد با حداکثر مقدار واریانس تبدیل می‌کند. روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی تبدیلی در فضای برداری است که بیشتر برای کاهش ابعاد مجموعه داده‌ها استفاده می‌شود.

شاخص‌های نه‌گانه جرم در قالب چهار گروه سرقت اتومبیل، سرقت اماکن، سرقت احشام و سایر سرقت‌ها دسته‌بندی شده است. نتایج ماتریس واریانس کوواریانس از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی به صورت زیر است:

جدول ۱ - نتایج روش PCA

متغیر	Pc1	Pc2	Pc3	Pc4
اماکن	۰/۵۱۸۴۴۰	- ۰/۲۲۶۷۵۷	- ۰/۷۷۳۲۸۰	۰/۲۸۶۰۷۶
اتومبیل	۰/۵۲۶۷۸۶	- ۰/۲۲۷۲۹۰	۰/۱۲۰۰۹۹	- ۰/۸۱۰۱۹۳
احشام	۰/۴۳۱۱۰۰	۰/۹۰۰۹۳۷	۰/۰۳۷۰۶۳	۰/۰۳۳۰۴۷
سایر	۰/۵۱۷۵۶۱	- ۰/۲۹۱۹۴۸	۰/۶۲۱۴۸۳	۰/۵۱۰۵۴۵

(منبع: یافته‌های پژوهش)

با ضرب اعداد ستون Pc1 در داده‌های مربوط به هرکدام از متغیرها، مجموع آن‌ها را به‌عنوان متغیر جرم در نظر گرفته شده است.

داده‌های مربوط به این متغیرها از سالنامه‌های آماری استان‌ها و آمارهای اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی برای سال‌های ۱۳۸۴ - ۱۳۹۵ جمع‌آوری شده است. پس از گردآوری اطلاعات، استان‌ها بر اساس وضع اطلاعات موجود و حذف داده‌های ناقص گزینش شدند و در نهایت از اطلاعات ۲۵ استان^۱ برای تخمین معادلات استفاده شد.

وجود عواملی مانند ناهمسانی واریانس، خودهمبستگی، وجود متغیرهای درون‌زا در مدل و وجود وقفه‌ای از متغیر وابسته در سمت متغیرهای توضیحی از عواملی هستند که منجر به ناکارایی روش‌های OLS، 2SLS، GLS می‌شود. در بررسی مدل مشخص شد داده‌ها دارای ناهمسانی

۱- آذربایجان شرقی، اردبیل، اصفهان، ایلام، بوشهر، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خوزستان، چهارمحال بختیاری، زنجان، سمنان، سیستان و بلوچستان، فارس، قزوین، قم، کرمان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویر احمد، گیلان، گلستان، مازندران، مرکزی، همدان، هرمزگان، یزد.

واریانس هستند. برای تشخیص ناهمسانی واریانس در داده‌های پانل از آزمون نسبت راست‌نمایی (LR) استفاده می‌شود. به این صورت که ابتدا برآوردی از رگرسیون مقید و نامقید انجام می‌شود و سپس رگرسیون مقید در نامقید آشیانه می‌کند. نتایج آزمون LR در جدول (۲) ارائه می‌شود:

جدول (۲): نتایج ناهمسانی واریانس

ناهمسانی واریانس	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح احتمال
آزمون LR (برای مدل اول)	۳۷/۹۳	۲۴	۰/۰۳۵۳
آزمون LR (برای مدل دوم)	۴۷۷/۲۲	۲۴	۰/۰۰۰۰

(منبع: یافته‌های پژوهش)

آماره آزمون دارای سطح احتمال کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان فرض صفر آزمون مبنی بر وجود همسانی واریانس در مدل را رد کرد، به عبارت دیگر، نتایج آزمون وجود ناهمسانی واریانس را تأیید می‌کند. زمانی که ناهمسانی واریانس داریم، از مدل‌های ذکر شده فقط می‌توان از آزمون‌های GLS و GMM^۱ استفاده کرد. با توجه به اینکه متغیر وابسته با یک وقفه در مدل وجود دارد، بهترین روش برای تخمین رگرسیون روش GMM است.

معرفی روش گشتاورهای تعمیم‌یافته

با توجه به ماهیت مدل در این پژوهش که متغیر وابسته با وقفه به‌عنوان متغیر توضیحی در سمت راست معادله وجود دارد، به‌منظور تخمین معادله از مدل تلفیقی پویا استفاده می‌کنیم. لازم است ذکر شود هنگامی که در مدل داده‌های تلفیقی، متغیر وابسته به‌صورت وقفه‌دار در طرف راست ظاهر می‌شود، موجب می‌شود که بین متغیرهای توضیحی (رگرسورها) و جملات اخلاص همبستگی به وجود آید و در نتیجه استفاده از روش حداقل مربعات معمولی نتایج تورش‌دار و ناسازگاری را نشان خواهد داد. روش گشتاور تعمیم‌یافته می‌تواند با به‌کارگیری متغیرهای ابزاری این ایراد را برطرف کند. فرم کلی یک الگوی پویا در داده‌های ترکیبی به‌صورت زیر است:

$$y_{it} = \alpha + \sum_{j=1}^m \delta_j y_{i,t-j} + \sum_{i=1}^n \beta_i x_{i,t-i} + \sum_{k=1}^r \gamma_k z_{i,t-k} + u_{it}$$

1- Generalized Method of Moments

فصلنامه میراث و گردشگری

که در آن متغیر وابسته، Y_{it} وقفه‌ای از متغیر وابسته، X_{it} برای متغیرهای تأخیری و رگرسیون‌های درون‌زا و Z_{it} رگرسیون‌های برون‌زا هستند. که در این مدل $u_{it} = \mu_{it} + \theta_{it} + \lambda_{it}$ است. که μ_{it} اثرات مکانی مشاهده نشده، λ_{it} اثرات زمانی و θ_{it} جملات اخلال است. سازگاری تخمین‌زننده GMM به معنای فرض عدم همبستگی سریالی جملات خطا و متغیرهای ابزاری بستگی دارد. این اعتبار را می‌توان به وسیلهٔ دو آزمون سارگان^۱ و آزمون خودهمبستگی آرانو - باند^۲ سنجیده شود.

یافته‌های پژوهش

تحلیل آماری داده‌ها

محققان در توصیف اطلاعات کمی از آمار توصیفی کمک می‌گیرند. در آمار توصیفی به بررسی شاخص‌هایی همچون فراوانی، درصد، نما، میانه، میانگین کشیدگی، حداقل و حداکثر مقادیرها پرداخته می‌شود. نتایج آمار توصیفی متغیرهای مورد بررسی در جدول (۳) آمده است:

جدول ۳ - نتایج آمار توصیفی

متغیر	میانگین	بیشترین مقدار	کمترین مقدار	انحراف معیار
لگاریتم جرم	۸/۰۲	۱۰/۹	۵/۱۹	۱/۰۶
لگاریتم گردشگری	۱۵/۶۵	۲۱/۳۲	۸/۸۲	۱/۶۴
رشد اقتصادی	۰/۹	۱۱/۵	- ۰/۹۸	۶/۹۲
لگاریتم درآمد	۱۱/۶۹	۱۸/۸۶	- ۵/۸۷	۲/۳۹
رشد جمعیت	۰/۰۱۱	۰/۰۳	- ۰/۰۰۲	۰/۰۰۷
تورم	۱۸/۱۳	۳۹/۱۲	۷/۱۸	۸/۷
لگاریتم سواد	۹/۱۴	۱۱/۴	۵/۵	۱/۰۴
بیکاری	۱۰/۷۷	۲۰/۵	۰/۲	۳/۶۳
امکانات رفاهی	۲۶۱۱	۲۱۲۰۱	۱۶۱	۴۱۳۶/۵

(منبع: یافته‌های پژوهش)

با توجه به حجم نمونه، با استنباط به قضیه حد مرکزی متغیرها از توزیع نرمال برخوردارند. داده‌های منتشر شده مرکز آمار کشور نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۵ استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان و سیستان و بلوچستان؛ جرم‌خیزترین استان‌های کشور بوده‌اند و بیشترین میزان پرونده‌های قضایی را به خود اختصاص داده‌اند. از لحاظ تعداد گردشگران نیز استان‌های خراسان

1- Sargent test

2- Arrelano & Bond

رضوی، گیلان، مازندران، اصفهان و فارس به خاطر برخورداری از جذابیت‌های مذهبی، فرهنگی، تاریخی و آب‌وهوایی بیشترین تعداد گردشگران را به خود جذب کرده‌اند.

بررسی مانایی متغیرها

قبل از برآورد مدل، نیاز است مانایی متغیرهای مورد استفاده در مدل آزمون شود، مانایی یک متغیر به این معنی است که امید ریاضی و واریانس آن در طی زمان ثابت باشد و کوواریانس متغیر فقط به وقفه بستگی داشته باشد. مانابودن یک متغیر آن را پیش‌بینی‌پذیر می‌کند و نامانایی متغیرها چه در مورد سری زمانی و چه داده‌های پانلی باعث بروز رگرسیون کاذب می‌شود. به‌منظور بررسی مانایی متغیرها از آزمون ریشه واحد ایم، پسران و شین^۱ (۲۰۰۳) استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول (۳) ارائه شده است. فرضیه صفر این آزمون‌ها، بیانگر نامانایی متغیرها است.

جدول (۴). نتایج حاصل از آزمون ریشه واحد پانلی (با در نظر گرفتن عرض از مبدأ)

آزمون ایم - پسران و شین			نام متغیر
معناداری	آماره	طول وقفه	
۰/۵۷۷۹	۰/۱۹۶۶۳	۰	لگاریتم جرم
***۰/۰۰۰۰	- ۱۱۱/۲۵۸	۱	
***۰/۰۰۰۹	- ۳/۱۲۶۳۴	۰	رشد اقتصادی
۰/۹۷۳۱	۱/۹۲۷۷۷	۰	لگاریتم درآمد
***۰/۰۰۰۰	۳۷/۷۰۱۸	۱	
۰/۹۹۳۰	۲/۴۵۸۲۵	۰	رشد جمعیت
*۰/۰۶۶۸	۱/۴۹۹۷۸	۱	
***۰/۰۰۰۰	- ۴/۸۶۸۷۳	۰	تورم
۰/۵۲۴۳	۰/۰۶۱۰۷	۰	لگاریتم سواد
***۰/۰۰۰۱	۳/۷۸۰۴۶	۱	
۰/۳۵۷۱	۰/۳۶۶۲۵	۰	لگاریتم گردشگری
***۰/۰۰۰۰	- ۴/۳۷۲۱۳	۱	
۰/۶۱۷۶	۰/۲۹۹۰۹	۰	بیکاری
*۰/۰۷۵۶	- ۱/۴۳۵۵۰	۱	
۰/۶۳۴۲	۰/۳۴۲۹۱	۰	امکانات رفاهی
**۰/۰۴۷۲	۵۸/۴۴۰۵	۱	

(منبع: یافته‌های پژوهش) (***) معناداری در سطح ۹۹ درصد، ** معناداری در سطح ۹۵ درصد، * معناداری در سطح ۹۰ درصد)

1- Im, Pesaran and Shin (IPS)

فصلنامه میراث و گردشگری

بررسی مقادیر آماره‌های محاسبه‌شده و احتمال پذیرش آن‌ها نشان می‌دهد که به جز متغیرهای رشد درآمد و تورم، برای سایر متغیرها در سطح فرضیه صفر رد شده و با یکبار تفاضل‌گیری مانا می‌شود.

نتایج آزمون‌های هم‌انباشتگی

از آنجایی که متغیرهای الگو طبق آزمون‌های ریشه واحد جواب یکسانی در مورد مانایی متغیرها گزارش نمی‌دهند، برای پرهیز از وجود رگرسیون کاذب در تخمین‌ها، باید هم‌انباشتگی بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل بررسی شود. برای این منظور جهت بررسی و وجود رابطه تعادلی بلندمدت بین متغیرهای الگو از آزمون هم‌انباشتگی کائو^۱ (۱۹۹۹) که بر پایه انگل - گرنجر است، استفاده می‌شود.

جدول (۵): نتایج حاصل از آزمون هم‌انباشتگی کائو

معناداری	آماره	آزمون
۰/۰۳۹۴	- ۱/۷۵۷۳۶۴	ADF برای مدل اول
۰/۰۰۰۰	- ۴/۳۲۱۲۵۰	ADF برای مدل دوم

(منبع: یافته‌های پژوهش)

با توجه به نتایج جدول (۲)، وجود هم‌انباشتگی بین متغیرهای الگو تأییدشده و فرضیه صفر مبنی بر نبود هم‌انباشتگی را نمی‌توان پذیرفت؛ بنابراین، وجود رابطه تعادلی بلندمدت و نبود رگرسیون کاذب نیز بین متغیرهای الگو تأیید خواهد شد.

یافته‌ها و بحث

تخمین زن گشتاورهای تعمیم‌یافته با محاسبه تأخیر ویژه فردی مشاهده‌نشده^۲ در مدل (که به صورت وارد کردن متغیر وابسته با وقفه به‌عنوان متغیر توضیحی در مدل انجام می‌شود) کنترل بهتری بر درون‌زایی کل متغیرهای توضیحی مدل فراهم می‌کند؛ لذا مدل‌های این پژوهش با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم‌یافته، تحت نرم‌افزار ایویوز تخمین زده شده است.

1- Kao

2- Individual Specific Effects

جدول (۶) : نتایج حاصل از برآورد مدل اول (تأثیر گردشگری بر میزان جرم)

معناداری	آماره	انحراف معیار	ضریب	متغیر
***./۰.۰۰۰	۵/۸۷۸۶۶۶	۰/۰۶۰۵۵۴	۰/۳۵۵۹۷۶	لگاریتم جرم با یکبار وقفه
***./۰.۰۰۰	۶/۲۹۵۸۵۰	۰/۱۰۵۴۸۰	۰/۶۶۴۰۸۷	لگاریتم گردشگری
**./۰.۰۱۰۴	- ۲/۶۵۷۰۸۰	۰/۰۰۱۷۶۴	- ۰/۰۰۴۶۸۷	رشد اقتصادی
***./۰.۰۰۰	۱۰/۸۷۹۴۵	۴/۱۳۵۹۹۲	۴۴/۹۹۷۳۱	رشد جمعیت
**./۰.۰۱۹۸	۲/۴۰۳۵۸۳	۰/۰۰۳۷۲۰	۰/۰۰۸۹۴۱	نرخ تورم
***./۰.۰۰۰	- ۸/۰۳۳۰۵۷	۰/۰۲۴۲۷۲	- ۰/۱۹۴۹۷۸	لگاریتم سواد
*./۰.۰۷۶۸	۱/۸۰۴۸۶۰	۰/۰۱۰۵۶۲	۰/۰۱۹۰۶۳	نرخ بیکاری
۰/۹۸۰۴	AR (1)	آزمون خودهمبستگی	۱۸/۹۸۱۸۶	آزمون سارگان
۰/۹۸۲۳	AR (2)	سریالی آرانو و باند	۰/۲۶۹۶۰۵	Prob (J - statistic)

(منبع: یافته‌های پژوهش) (*** معناداری در سطح ۹۹ درصد، ** معناداری در سطح ۹۵ درصد، * معناداری در سطح ۹۰ درصد)

نتایج حاصل از برآورد مدل نشان می‌دهد که متغیر وقفه‌دار جرم تأثیر مثبت و معناداری بر جرم در سال جاری دارد. به بیان دیگر، تغییرات در میزان جرم در یک دوره تنها به همان دوره ختم نشده و بر دوره‌های بعد نیز تأثیرگذار است. لگاریتم گردشگری تأثیر مثبت و معناداری بر متغیر جرم داشته و یک درصد تغییر در این متغیر جرم را به میزان ۰/۶۶ افزایش می‌دهد. از آنجایی که گردشگری موجب تغییرات عمیق در بسیاری از شاخص‌های عینی و ذهنی، ویژگی‌های کلان اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی جوامع مقصد شود (فاضل و رضانی‌فر، ۱۳۹۱: ۱۱۷)، تغییرات اجتماعی نامتوازن و ناهماهنگ با جامعه مقصد، سبب نابه‌سامانی‌ها و گمراهی‌ها و ضربات سنگینی در جامعه خواهد شد.

رشد اقتصادی تأثیر منفی و معناداری بر لگاریتم شاخص جرم دارد و هرچه رشد اقتصادی افزایش یابد، میزان جرم کاهش می‌یابد. افزایش رشد اقتصادی با ایجاد فرصت‌های بیشتر در بازار کار قانونی و همچنین کاهش فقر و افزایش درآمد به کاهش جرائم علیه اموال و مالکیت منجر می‌شود (گیلک حکیم‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۶:). در ادبیات نظری هرچه دستمزد یک فرد افزایش می‌یابد، هزینه ارتکاب جرم (یعنی رهاکردن کار و پرداختن به جرم) افزایش می‌یابد؛ بنابراین، تقاضای جرم و انجام اعمال مجرمانه کاهش می‌یابد (بکر، ۲۰۰۷). هرگاه افراد با سطح درآمد پایین در مجاورت افراد با سطح درآمد بالا قرار می‌گیرند؛ چون فرصت‌های بیشتری برای ارتکاب جرم در

اختیار دارند، بازدهی جرم برای آن‌ها افزایش می‌یابد. نکته قابل توجه آن است که معمولاً در بررسی آثار درآمد، به اثرات بلندمدت آن مانند کاهش رشد اقتصادی و تشکیل سرمایه انسانی توجه می‌شود در حالی که اثر کوتاه‌مدت آن در افزایش وقوع جرم است که نادیده گرفته می‌شود (ارلیچ^۱، ۱۹۹۶). تأثیر نرخ بیکاری بر متغیر لگاریتم شاخص جرم، مثبت و معنادار برآورد شده است. اشتغال و بیکاری، از جمله موضوع‌های اساسی اقتصاد هر منطقه‌ای است؛ به گونه‌ای که افزایش اشتغال و کاهش بیکاری، به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه یافتگی جوامع تلقی می‌شود. دستیابی و ادامه یک شغل ثابت، از خطر ارتکاب جرم افراد می‌کاهد از سوی دیگر، مردم برای زنده ماندن، بدون شغل‌های باکیفیت و ثابت، گرایش بیشتری به ارتکاب جرم خواهند داشت. زمانی که فرد بیکار است به علت پایین آمدن هزینه فرصت ارتکاب جرم، مبادرت به انجام جرم افزایش می‌یابد. در تحلیل آثار بیکاری بر جرم بر اساس دیدگاه بازدارندگی باید ایجاد اشتغال بر اساس گروه سنی‌ای که فراوانی جرم در آن گروه بیشتر دیده می‌شود، صورت گیرد؛ اما بر اساس دیدگاه ناتوان‌سازی که درصد حذف بازار جرم است، باید ایجاد اشتغال و حذف بیکاری برای تمامی گروه‌های سنی فعال اقتصاد صورت پذیرد (حسین‌زاده، ۲۰۰۵).

نرخ تورم دارای رابطه همسویی با لگاریتم شاخص جرم بوده است. افزایش قیمت کالا در بازار به علت کاهش خرید مصرف‌کنندگان بوده و ترکیب کم کالا در سبد خرید مانعی عمده برای رفاه آن‌هاست؛ بنابراین، افراد برای ادامه حیات و جبران کاهش رفاه ناشی از افزایش قیمت‌ها ممکن است به انجام کارهای ناپسند و سوسه شوند. به عبارت دیگر، امروزه افزایش احتمالی جرائم به دلیل فقر بوده که آن هم متأثر از افزایش مستمر قیمت‌ها است (کامین، ۲۰۰۸). از سویی دیگر تورم عامل مهم و اثرگذار بر توزیع درآمدها است؛ صاحبان درآمدهای ثابت و همه‌کسانی که نمی‌توانند درآمد خود را به نسبت افزایش تورم بالا ببرند از تورم آسیب می‌بینند. در ایران افراد پردرآمد برای محفوظ ماندن از تورم بالا اغلب به سراغ دارایی‌های حقیقی از قبیل زمین می‌روند که افزایش ارزش آن در ایران بسیار قابل توجه است و از این طریق خود را در مقابل تورم محافظت می‌کنند؛ اما افراد کم‌درآمد که توانایی چنین کاری را ندارند، به واسطه افزایش قیمت‌ها به تدریج قدرت خرید (درآمد واقعی) خود را از دست می‌دهند. این امر موجب پیدایش تضاد طبقاتی و رویارویی طبقات فقیر و ثروتمند در مقابل یکدیگر خواهد شد. طبقه فقیر با آگاه شدن از تضاد و تفاوت‌های خود نسبت به طبقه ثروتمند، دچار حالات طغیان و سرکشی شده، به اعمال مجرمانه دست می‌زند (مکی‌پور و ربانی، ۱۳۹۳: ۷۰ - ۷۱).

1- Ehrlich

کشش شاخص جرم نسبت به سواد منفی و از لحاظ آماری معنی‌دار است. آموزش و پرورش جامعه را با ارزش‌ها و شأن و شرافت انسانی آشنا می‌کند. فقر علمی و آموزشی موجب انحراف اجتماعی و افزایش میزان ارتکاب به جرم خواهد بود (شعاع کاظمی، ۱۳۸۵: ۱۱۳). آموزش و سطح سواد: با سه سازوکار اثرگذاری آموزش بر جرم تشریح می‌شود (استفن^۱، ۲۰۱۰)؛ اول همان نظریه معروف بکر است که آموزش به دلیل آنکه مستلزم صرف زمان برای کسب آن است، زمان در اختیار افراد (که می‌توان آن‌ها را مجرمان بالقوه دید) کاهش می‌یابد. پس انگیزه مبادرت به انجام جرم، کاهش می‌یابد. دوم اگر آموزش و یا تحصیلات منجر به ایجاد اشتغال شود و اشتغال بر اساس هرم جمعیت افراد باسواد توزیع شود و نیز اگر دستمزد افراد شاغل در تطابق کامل با بهره‌وری و میزان هزینه‌هایی که برای تحصیل کرده‌اند (اعم از صرف زمان و یا صرف هزینه) باشد، میزان جرم کاهش می‌یابد. سوم آنکه افراد با کسب آموزش و تحصیل به دلیل دستیابی به قدرت تفکر قوی‌تر در صورت بیکاری و یا حتی در حالت اشتغال (اما صورتی که درآمد ناشی از عمل مجرمانه بیشتر از هزینه آن باشد) می‌توانند اقدامات امنیتی پلیس را خنثی کنند و به اصطلاح در جنگ نرم با پلیس، برنده بازی باشند. اگر به آموزش به‌عنوان یکی از ابعاد سرمایه انسانی بنگریم به عقیده بکر^۲ (۱۹۴۶) هرچه سطح سرمایه انسانی و اجتماعی افراد بالاتر باشد، وقت زیادی صرف استفاده یا نگهداری از آن می‌کنند و نیز به این دلیل که سرمایه موجب افزایش بهره‌وری و به دنبال آن در یک نظام اقتصادی به‌صورت افزایش دستمزد بروز می‌کند، هزینه فرصت پرداختن به جرم را افزایش می‌دهد و کاهنده میزان جرم است (خداپرست و غفوری، ۱۳۹۳: ۳۴ - ۳۶).

متغیر رشد جمعیت رابطه مثبت و معناداری با لگاریتم شاخص جرم دارد. زمانی که رشد جمعیت بالا باشد، نسبت جمعیت جوان به کهن‌سال افزایش می‌یابد و این امر نیاز به ایجاد اشتغال، فراهم کردن شرایط تأمین امکانات اولیه زندگی، تسهیل در امر ازدواج و... دارد. در صورتی که سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های کلان در راستای توجه به این مهم نباشد، زمینه‌های وقوع جرم در جامعه افزایش می‌یابد.

آزمون‌های تشخیص مدل حاکی از اعتبار متغیرهای ابزاری مدل و نبود خودهمبستگی مرتبه اول و دوم هستند.

1- Stephen2010

2- Becker

فصلنامه میراث و گردشگری

جدول (۷): نتایج حاصل از برآورد مدل دوم (تأثیر جرم بر میزان گردشگری)

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره	معناداری
لگاریتم گردشگری با یک بار وقفه	۰/۲۷۴۸۳۵	۰/۰۴۸۵۴۸	۵/۶۶۱۱۱۳	***۰/۰۰۰۰
لگاریتم جرم	۰/۰۶۳۵۹۷	۰/۰۱۳۲۱۳	- ۴/۸۱۳۰۹۱	***۰/۰۰۰۰
لگاریتم تولید ناخالص داخلی	۰/۲۳۲۰۲۴	۰/۰۴۹۴۸۰	۴/۶۸۹۲۴۸	***۰/۰۰۰۰
تورم	۰/۰۰۴۲۳۹	۰/۰۰۱۶۳۸	- ۲/۵۸۸۶۰۲	**۰/۰۱۳۸
رشد جمعیت	۱/۱۴۳۹۹۵	۰/۲۹۱۱۸۸	- ۳/۹۲۸۷۱۱	***۰/۰۰۰۴
امکانات رفاهی	۰/۰۰۰۲۴۱	۰/۰۰۷۰۴	۳/۴۲۱۲۷۵	***۰/۰۰۱۶
آزمون سارگان	۱۲/۲۴۱۳۸	آزمون خودهمبستگی	AR (1)	۰/۳۳۹۹
Prob (J - statistic)	۰/۵۸۶۹۲۵	آرلاندو باند	AR (2)	۰/۲۴۸۵

(منبع: یافته‌های پژوهش) (*** معناداری در سطح ۹۹ درصد، ** معناداری در سطح ۹۵ درصد، * معناداری در سطح ۹۰ درصد)

یافته‌های برآورد مدل دوم پژوهش بیانگر این است که متغیر با وقفه گردشگری که نماینده سایر متغیرهای تأثیرگذار بر گردشگری حضور نداشته، در مدل هست که رابطه مثبت و معناداری با گردشگری دارد.

متغیر میزان جرائم رابطه منفی و معنادار با گردشگری دارد. موفقیت و رشد پایدار گردشگری در گرو عملکرد مناسب و هماهنگ عوامل متعددی است که با هم ارتباط تنگاتنگی دارند که از مهم‌ترین آن‌ها، امنیت گردشگران است (صیدایی و هدایتی‌مقدم، ۱۳۸۹: ۹۷). هرچه میزان جرائمی از قبیل سرقت در یک منطقه کمتر باشد، امنیت (امنیت اقتصادی) افزایش می‌یابد (مؤیدفر و تقوایی، ۱۳۹۴: ۱۳۲). امنیت به‌عنوان مهم‌ترین و زیربنایی‌ترین اصل در تدوین استراتژی توسعه گردشگری در جهان به شمار می‌آید. صنعت ظریف و پیچیده گردشگری ارتباط همه‌جانبه‌ای در سطوح ملی و منطقه‌ای داشته و هرگونه بروز ناامنی و به‌کارگیری خشونت در سطح مختلف زبان‌های جبران‌ناپذیری به این صنعت وارد می‌سازد؛ بنابراین، هر نوع ناامنی تهدیدی عمده برای گردشگری محسوب می‌شود (ضرابی و همکاران، ۱۳۸۹). یکی از مسائلی که در این حوزه به آن تأکید می‌شود، بحث تبلیغات منفی است. تبلیغ دربارهٔ بالابودن میزان جرم و جنایت در یک منطقه مانع حضور گردشگران به آن مناطق خواهد شد (پیزام و منسفیلد، ۱۹۸۲: ۱۲).

لگاریتم تولید ناخالص داخلی رابطه همسویی با گردشگری دارد. زمانی که سطح تولید ناخالص داخلی افزایش می‌یابد؛ زمینه توسعه منطقه فراهم شده و هزینه بیشتری در خصوص زیرساخت‌های منطقه از جمله: راه‌ها و حمل‌ونقل، مخابرات، بهداشت، آب، برق، امنیت، مدیریت مواد زائد، ساخت اماکن تفریحی و... صرف می‌شود؛ بنابراین، زمینه‌های جذب گردشگران را افزایش می‌دهد.

هرچه امکانات رفاهی افزایش یافته، تعداد گردشگران ورودی افزایش یافته است. آلبالادئو و مارتینز - گارسیا^۱ (۲۰۱۳) نرخ ورود گردشگران را وابسته به کیفیت خدمات و امکانات رفاهی گردشگری می‌دانند. نرخ جذب گردشگران به‌طور درون‌زایی از طریق افزایش کیفیت خدمات و امکانات رفاهی افزایش می‌یابد (دشتیان فاروجی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۴۶).

تورم اثر منفی بر گردشگری دارد و این متغیر که بیانگر رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی است که معیار سنجش تغییرات قیمت مقدار ثابت و معینی از کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهرنشین بود و یکی از بهترین ابزارهای سنجش قدرت خرید پول کشور است (بانک مرکزی، ۱۳۸۶). این شاخص برآوردی از شاخص هزینه زندگی در مقصد گردشگری است. با افزایش تورم، قیمت‌های خدمات گردشگری افزایش می‌یابد و موجب کاهش ورود گردشگران به مقاصد گردشگری می‌شود.

متغیر رشد جمعیت اثر منفی و معناداری بر ورود گردشگر به یک منطقه داشته است. بر اساس تئوری‌های گردشگری، تمرکز جمعیت با تجمیع امکانات و خدمات در مناطق پرجمعیت، افزایش نیروی متخصص در ارائه خدمات مترادف شده است؛ اما باید این مهم مدنظر قرار گیرد که وقتی ساختارهای رفاهی ما به‌طور متناسب با رشد جمعیت افزایش پیدا نکند، چه اتفاقی می‌افتد؟ در این صورت رشد جمعیت موجب افزایش حاشیه‌نشینی در مناطق به دنبال پدیده مهاجرت و ظهور شهرهای حاشیه‌ای می‌شود که فاقد بسیاری از زیرساخت‌ها و امکانات شهری از یک‌سو و ضعف سطح فرهنگ شهرنشین مهاجران از سوی دیگر است. عقده‌های فروخته مهاجران در برآورده‌نشدن بسیاری از خواست‌ها و آرزوهایشان در صورت مجال بروز به‌صورت عقده‌گشایی در اشکال ناامنی اجتماعی و جرائم اجتماعی و واکنش گروهی بارها خود را نشان داده است (مجله امنیت اجتماعی، ۱۳۸۵: ۹۳ - ۹۵). از این‌رو گردشگری در این مناطق را کاهش می‌دهد. از سویی دیگر چون معمولاً اغلب گردشگری در استان‌های کشور در سطح گردشگری داخلی رخ می‌دهد، مردم خصوصاً در شهرهای بزرگ در زمان تعطیلات بیشتر تمایل سفر به مناطق خلوت و کم‌جمعیت دارند.

1- Albaladejo, I. P., & Martínez-García, M. P.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

گردشگری از سوی بسیاری از محققان رویدادی اجتماعی در نظر گرفته می‌شود، به دلیل اینکه فعالیت گردشگری بین دو گروه متفاوت از مردم روی می‌دهد که یکی از آن‌ها محلی و دیگری بازدیدکننده است. گردشگری به‌عنوان یک رویداد اجتماعی، روابطی بین جوامعی که ویژگی‌های اجتماعی متفاوتی دارند، ایجاد می‌کند و باعث ایجاد رابطه متقابل بین فرهنگ‌ها، سنت‌ها و رفتارهای مختلف می‌شود (ساری^۱، ۲۰۱۰: ۳۴ - ۳۵). گردشگری به‌عنوان یک فعالیت فرهنگی و اجتماعی عامل بالقوه تغییر است؛ تعامل بین گردشگران و جوامع میزبان باعث تغییراتی در ارزش‌های اجتماعی و آداب‌ورسوم و ترویج فرهنگ‌ها و شیوه‌های مختلف زندگی در بین افراد شده، به‌گونه‌ای که آن‌ها سعی می‌کنند تغییراتی در وضعیت زندگی خود به وجود آورند (فاضل و رضانی‌فر، ۱۳۹۱: ۱۱۷)؛ اما مسیر این تغییر روشن نیست و این مشکلاتی را برای مدیریت گردشگری به وجود می‌آورد (مونترویو، مندوزا، فرناندز و گولت، ۲۰۱۱: ۱). بی‌ثباتی سیاسی و فضای نامنی، هزینه‌های مربوط به ایجاد بسترهای لازم جهت پذیرش گردشگر را افزایش می‌دهد. نگرش یک‌جانبه در بسترسازی جذب گردشگر، بدون در نظر گرفتن عوامل تهدیدکننده گردشگران چون رفتارهای خشونت‌آمیز راهبردهای معقولی به نظر نمی‌رسد. در صورت انتخاب چنین رویکردی و سرمایه‌گذاری هرچند اندک در بخش گردشگری، نوعی عدم اطمینان از بازگشت سرمایه وجود خواهد داشت (تارلو^۲، ۲۰۰۵: ۴).

با توجه به مطالعات و یافته‌ها و نظریات کارشناسان و حوادثی که در جهان اتفاق افتاده است این‌طور می‌توان نتیجه‌گیری کرد که رشد و توسعه صنعت گردشگری پدیده‌ای کاملاً امنیت‌محور بوده است و بین امنیت و صنعت گردشگری رابطه متقابلی وجود دارد؛ وجود امنیت سبب رونق گردشگری و نبود امنیت سبب رکود گردشگری است. یک گردشگر بین‌المللی هنگام تصمیم‌گیری برای گذراندن تعطیلات خود عواملی را مدنظر قرار می‌دهد که مهم‌ترین آن امنیت کشور مقصد است. یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های امنیتی گردشگران جرائم علیه آنان در مقصدهای گردشگری است. امنیت یکی از مؤلفه‌های توسعه پایدار است که با فقدان جرم و جنایت تحقق می‌یابد و جرائم یکی از شاخص‌ترین فاکتورهای امنیت‌زدا برای گردشگران است و هرگونه حادثه و بروز ناامنی مانند جرائم علیه گردشگران، ناآرامی‌های سیاسی و حوادث تروریستی زیان‌های جبران‌ناپذیری را بر این صنعت وارد می‌سازد (رجبی و محمدی، ۱۳۸۸: ۸۶).

1- Sari, O. (2010).

2- Tarlow

در پژوهش حاضر در دو مدل جداگانه تأثیر گردشگری بر میزان جرم و بالعکس، تأثیر میزان جرم بر گردشگری با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM)، برای ۲۵ استان کشور مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از برآورد هر دو مدل نشان داد که هرچه تعداد گردشگران در یک منطقه افزایش می‌یابد، میزان جرائم افزایش یافته و هرچه میزان جرائم بیشتر باشد، گردشگری در آن منطقه کاهش می‌یابد. متغیرهای تورم، بیکاری و رشد جمعیت، تأثیر مثبتی بر میزان جرائم داشته و متغیرهای رشد اقتصادی و سطح تحصیلات اثر منفی بر میزان جرائم داشته‌اند. در مدل دوم پژوهش نیز متغیرهای رشد جمعیت و تورم اثر منفی و متغیرهای لگاریتم تولید ناخالص داخلی و سطح امکانات رفاهی تأثیر مثبتی بر میزان گردشگری داشته‌اند.

نکته‌ای که باید به آن توجه کنیم این است که ارتباط بین گردشگری و جرم دقیقاً مشخص نمی‌کند که قربانیان، گردشگران یا ساکنان محلی هستند. پژوهش حاضر فقط به یک ارتباط بین گردشگری و جرم دست پیدا کرده‌است. دانستن اینکه کدام گروه از افراد بیشتر از تحت تأثیر قرار می‌گیرند، ممکن است اطلاعات لازم را برای اندازه‌گیری میزان اضطراب و شناسایی راه‌حل‌های احتمالی فراهم کنند. به‌عنوان مثال، فعالیت‌های جنایی که گردشگران را متوجه می‌شود بر روی تصویر یک مقصد گردشگری به‌طور کلی تأثیر می‌گذارد و تقاضای گردشگری آینده آن را کاهش می‌دهد؛ اگر برعکس، جرم عمدتاً علیه ساکنان متعهد است، به‌طور برون‌زا کیفیت زندگی مردم محلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. متأسفانه، به دلیل کمبود داده‌های مربوط به جرم و جنایت در کشور، این امکان برای ما فراهم نبود.

با توجه به اینکه ضریب جمعیت از ضریب تعداد گردشگران بزرگ‌تر است، می‌توانیم نتیجه بگیریم که تأثیر جمعیت ساکن بیشتر از جمعیت گردشگر است بر این اساس پیشنهاد می‌شود تا ابتدا با برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌های مناسب در راستای عدالت اجتماعی، کاهش فقر، افزایش رشد اقتصادی، افزایش اشتغال، آموزش مهارت‌های لازم و ... زمینه‌های پیدایش جرم در جامعه کاهش یابد و سپس با برنامه‌هایی مثل تدوین طرح‌های جامع گردشگری، تلاش برای افزایش سطح امنیت مناطق (ایجاد پلیس گردشگری، افزایش سطح فرهنگ مردم بومی در برخورد با گردشگران و...)، افزایش تبلیغات مثبت، در خصوص جذب گردشگران فعالیت صورت گیرد.

منابع

- ابراهیمی، مهر زاد، چاکرزهی، عبدالوهاب (۱۳۹۴)، «ارتباط میان نرخ جرم و جنایت با تورم و بیکاری در ایران»، نشریه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی در ایران، دوره ۴، شماره ۲، ۱۱۳ - ۱۲۷.
- اسماعیل‌زاده، حسن، صرافی، مظفر و توکلی‌نیا، جمیله، «تحلیلی بر رویکردهای توسعه گردشگری در اجتماعات محلی، فصلنامه علوم محیطی، سال نهم، شماره دوم، ۱۳۹۰.
- آلباکوثرک، کلاوس؛ مک الروی، جرومی (۱۳۸۹)، «گردشگری و جرم»، ترجمه رضا گودرزی، مجموعه مقالات تروریسم، انتشارات مرکز تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان اصفهان.
- بهشتی، محمدباقر؛ محمدزاده، پرویز؛ قاسملو، خلیل (۱۳۹۶)، «نقش صنعت گردشگری در ایجاد نابرابری درآمدی در بین استان‌های کشور»، نشریه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، شماره ۲۲، ۸ - ۲۹.
- پناهی حسین، ستار رستمی، همت (۱۳۹۶)، «بررسی رابطه میان رشد اقتصادی و جرم: شواهدی از استان‌های ایران»، فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، شماره ۸۳، سال ۱۳۹۵، ۲۳۹ - ۲۶۳.
- تارلو، پیتر، ای، «نظریه اجتماعی تروریسم و گردشگری»، از کتاب گردشگری، امنیت و ایمنی، ترجمه علی صحرانشین، مالک جعفری فشارکی و حسام ولیدی، انتشارات مرکز تحقیقات فرماندهی انتظامی استان اصفهان.
- حسینی نژاد، م (۱۳۸۴)، «بررسی علل اقتصادی جرم در ایران با استفاده از یک مدل داده‌های تلفیقی: مورد سرقت»، مجله برنامه و بودجه، ش ۹۵، ۳۵ - ۸۲.
- حیدرنژاد، علیرضا، قنبری، قاسم و مجدی، علی‌اکبر (۱۳۹۴)، «بررسی نقش احساس امنیت در توسعه گردشگری نواحی مرزی (مطالعه موردی: شهر مرزی چابهار)»، نشریه پژوهش‌نامه مطالعات مرزی، سال سوم شماره دوم، صص ۲۳ - ۱.
- خوشنویس یزدی، سهیلا، غمامی، مریم (۱۳۹۵)، «برآورد تابع تقاضای گردشگری ایران»، نشریه پژوهش‌نامه اقتصاد و کسب‌وکار، سال ششم، شماره دوازدهم، زمستان، صفحه ۱ - ۱۲.
- دشتیان فاروجی، مجید، خوشنودی، عبدالله، دشتیان فاروجی، سحر (۱۳۹۷)، «بررسی رابطه بین کیفیت خدمات گردشگری و رشد اقتصادی: یک الگوی رشد درون‌زا»، فصلنامه اقتصاد و الگوسازی دانشگاه شهید بهشتی،
- رجبی، آریتا، خان‌محمدی، مرضیه (۱۳۸۸)، «جرائم علیه گردشگران در مقصدهای گردشگری مطالعه موردی کلان‌شهر تهران»، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، سال ۸، شماره ۲۳، ۷۳ - ۸۸.
- شعاع کاظمی، م (۱۳۸۵)، جرم و راه‌های پیشگیری از آن، ماهنامه معرفت، ش ۱۰۳، ۱۰۷ - ۱۱۶.
- صیدایی، سید اسکندر و هدایتی مقدم، زهرا (۱۳۸۹)، «نقش امنیت در توسعه گردشگری»، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد شوشتر، سال چهارم، ش ۸، ۹۷ - ۱۱۰.
- ضرابی، اصغر و زنگنه، مهدی (۱۳۸۹)، «جایگاه امنیت اجتماعی در توسعه پایدار گردشگری با تأکید در ایران»، مجموعه مقالات همایش منطقه‌ای صنعت تروریسم.
- فاضل، رضا، رضائی‌فر، حدیثه (۱۳۹۱)، «بررسی رابطه گردشگری و تغییرات سبک زندگی در نواحی روستایی: مطالعه موردی دهستان دو هزار»، فصلنامه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، دوره ۱، شماره ۳، ۱۲۶ - ۱۴۷.

- کلدی، علیرضا (۱۳۸۱)، «انحراف جرم و پیشگیری»، فصلنامه رفاه اجتماعی، ۲ (۳)، ۵۱ - ۷۲.
- گیلک حکیم‌آبادی، محمدتقی، زروکی، شهریار حسن‌زاده، شهره (۱۳۹۶)، «تأثیر بی‌ثباتی اقتصاد کلان بر جرائم مالی در ایران»، نشریه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ششم، پیاپی ۱۶، شماره اول، ۲۹ - ۴۶.
- لانکوار، روبر (۱۳۸۱)، جامعه‌شناسی جهانگردی و مسافرت، ترجمه صلاح‌الدین محلاتی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ص ۱۱.
- مکی‌پور، ذبیح‌اله؛ ربانی، علی؛ «بررسی علل اقتصادی آسیب‌های اجتماعی (با تأکید بر رابطه تورم و جرائم در ایران طی سال‌های ۱۳۷۰ - ۱۳۹۰)»، نشریه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، پاییز و زمستان ۱۳۹۲، شماره ۶، صص ۷۹ تا ۹۸.
- مومنی وصالیان، هوشنگ و غلامی‌پور، لیلیا (۱۳۹۰)، «تخمین تابع تقاضای گردشگری در استان‌های منتخب»، فصلنامه اقتصاد مالی، دوره ۵، شماره ۱۴، بهار ۱۳۹۰، صفحه ۱۶۵ - ۱۸۳.
- مؤیدفر، سعیده، تقوایی، مسعود (۱۳۹۴)، «بررسی رابطه مدیریت بحران و سازمان‌دهی فضایی و امنیت در گردشگری؛ مطالعه موردی: شهر یزد»، مجله برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، سال چهارم، شماره ۱۳، ۱۲۰ - ۱۴۶.
- میر محمدصادقی، ح (۱۳۹۲)، جرائم علیه اموال و مالکیت، تهران: نشر میزان.
- هزارجریبی، جعفر (۱۳۹۵)، «احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری»، مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، ۲۲ (۴۲)، ۱۴۳ - ۱۲۱.
- Albaladejo, I. P. , & Martínez - García, M. P. (2013). An endogenous growth model of international tourism. *Tourism Economics*, 19 (3) , 509 - 529.
- Baker D, & Stockton, Susan (2014) " Tourism and Crime in America: A preliminary Assessment of the Relationship between the Number of Tourism and Crime, Two Major American Tourism Cities". *International Journal of safety and security in Tourism*. Issue 5, Pp. 1 - 25
- Bauguignon, F. (200). " Crime Violence and Inequitable Development, in B. Pleskovic and J. Stiglitz (eds) ". *Annual Bank Conference in Development Economics*. Washington. DC.
- Becker Gary. (1968). *Crime and Punishment: an Economic Approach*. *The Journal of Political Economy*
- Becker Gary. (2007). *Crime and Economic Development*. University of Chicago Press
- Biagi, Bianca; Brandonno, Maria Giovanna; Detotto, Claudio (2012) , *The effect of tourism on crime in Italy: A dynamic panel approach*, *Economics: The Open - Access, Open - Assessment E - Journal*,
- Camion, V. (2008) , "Group Fears Increase of Crime Rate Due to Poverty", *Sunstar Online*
- Capasso, S. (2004). *Crime, Inequality and Economic Growth* ". CNRISSm CGBCR, University of Manchester CSEF, University of Salerno, 13.
- Cohen, L. E. , and M. Felson (1979). *Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach*. *American Sociological Review* 44: 588-608.

- Ehrlich Isaac. (1996). Crime, Punishment, and the Market for Offenses. Journal of Economic Perspectives Vol. 10, p43 - 67.
- Ehrlich, Isaac (1973). "Participation in Illegitimate Activities: A Theoretical and Empirical Investigation", Journal of Political Economy. University of Chicago press. Vol. 81. No. 3. PP: 65 - 521
- Entorf. H. & H. Spengler. (2000). Socio - economic and Demographic Factors of Crime in Germany: Evidence from Panel Data of the German States. International Review of Law and Economics 20: 75 - 106.
- Fleisher, B. (1963) "The Effect of Unemployment on Juvenile Delinquency", Journal of Political Economy, 71 (6) :543 - 555
- Fleisher, B. (1966) "The Effect of Income on Delinquency", American Economic Review, No. 56, p. 118 - 137.
- Fleisher. B. (1963). " The Effect of Unemployment on Juvenile Delinquency ". Journal of Political Economy , Vol. 71. No. 6. PP. 55 - 543
- Foon Tang. C. (2009). The Linkages Among Inflation, Unemployment and Crime Rates in Malaysia. Journal of Economics and Management 3 (1) : 50 - 61.
- Hosynynezhad, SeyedMorteza. (2005). Determining the Causes of Economic crime In IRAN (Theft). Journal Budget Plan No. 95 (in Persian)
- Joseph, Ukwayi. K: Felix, Ojong. E: Austin Eze. Basse: Emaka Josephat. o (2012) , " Impact of Crime on Sustainable Tourism in Cross River State, Nigeria", Department of Sociology. University of Calabar. Nigeria. 2012. Vo12. No. 11
- Monterrubio, J. , Mendoza, C. , Fernandez, M. , M. , J. Gulleto, G. , s. (2011). Tourism and social change, a qualitative study on community perception in Huatulco, Mexico. Cuadernos de Turismo, No. 28. 255 - 256.
- Pizam, Abraham (1982) , " Tourism and Crime: Is There Relationship?", Journal of Travel Research, 1982, 20:7
- Pizam, Abraham (1999) , "A Comprehensive Approach to Classifying Acts of Crime and Violence at Tourism Destinations" , Journal of Travel Research 1999, 38:5
- Pizam, Abraham, & yoel, Mansfield. (1982). toward a theory of tourism security, London
- Rodrigo Reis. (2009). Development, Crime and Punishment, Accounting for International, University of Chicago
- Sari, O. (2010). Tourism as a tool for development: The case of Mawlana tourism in Konya. (Unpublished doctoral dissertation) , Turkey: Middle East Technical University
- Stephen Machin. (2010). The Crime Reducing Effect of Education, University College London, London School of Economics.
- Tarlow Peter (2005) : Tourism security; Hawaii's state tourism conferences Honolulu.
- Weaver, D & Opperman, m. (2000) : Tourism management, john wiley and sons Vol. 6, pp 1 - 24.